

25 SZAVAD VILÁGOSSÁG AZ UTAMON

Bibliai ismeretterjesztő füzetek

**Megjelenik a Keresztény Értelmiségi Kör
és az Agapé Kiadó gondozásában a Hitélet folyóirat mellékleteként**

25A – KERESZTELŐ JÁNOS: EGY HANG A PUSZTÁBAN

Tibériusz császár uralkodásának 15. esztendejében, amikor Poncius Pilátus volt Judea helytartója, s Galileának Heródes volt a negyedes fejedelme, testvére, Fülöp meg Itureának és Trachonitis tartományának, Lizániás pedig Abilinának volt a negyedes fejedelme, Annás és Kaifás főpapok idején az Úr szöveget intézett Jánoshoz, Zakariás fiához a pusztában (Lk 3,1–2).

A történészek számításai szerint Tibériusz császár uralkodásának 5. éve a mi időszámításunk 27. vagy 28. évének felel meg. Ez azt jelenti, hogy a Makkabeusok idejétől – amiről az előbbi két leckében szóltunk – sok év zajlott le, amelynek folyamán változások történtek a világban és a zsidók országában.

- Nemzetközi szinten Görögország utódába Róma lépett mint hódító nagyhatalom

- Palesztinában Simon Makkabeus családját egy nagyravágyó idegen, „Nagy” Heródes váltotta fel, aki halála előtt, Kr. e. 4-ben fiait, Heródes Antipász, Fülöp, Liszaniász és Arhkelasz között osztotta fel a királyságot. Az utóbbi tíz évig uralkodott Júdeában, de kegyetlen módon megfosztották uralmától (Mt 2,22). Az ő területének adminisztrációját ekkor római prokurátorokra bízta, akik közül Poncius Pilátus vált legismertebbé (Kr. e. 26-tól Kr. u. 36-ig).

Az idézett evangéliumi szemelvény stílusa ünnepléses. Lukács az Isten népe és a világ számára igen fontos eseményt akar bemutatni. Ez pedig abban áll, hogy Isten szöveget intézett Jánoshoz. Az Ószövetségből ismert formula arra utal, hogy prófétai meghívásról van szó (Példaként lásd: Jeremiás 1,2 és 4, Ezekiel 1,3, Ózeás 1,1, Mikeás 1,1). A

nagy esemény Tibériusz császár uralkodásának 15. évében történt: Zakariás fia prófétai hivatást kapott.

János magáévá tette a prófétai életstílust. Úgy élt, mint azok a próféták, akik több mint háromszáz évvel előtte éltek. Az utolsó prófétát Zakariásnak hívták. Éppen úgy, mint János apját. A nép egy „dicsőséges” Messiás megjelenésében reménykedett, olyan személy eljövételében, aki puccsot hajt végre. János ezzel ellentétben egy békességszerető és aláztos Messiást hirdetett (Zak 9,9).

Száz évvel őelőtte egy másik próféta, Malakiás, Istennek egy titokzatos előhírnökéről jövendölt, aki majd előkészíti a Messiás útját (Mal 3,1), sőt, hogy az Illés próféta lesz (Mal 3,23). Amikor János elkezdett beszélni Isten nevében, sokan úgy érezték, fontos események elé néznek. Feltették a kérdést, vajon János-e az a próféta, akiről a Második Törvénykönyv (18,15) beszél, vagy ő Illés (Jn 1,21).

JÁNOS, AZ ÚJ ILLÉS

Valójában több ok van arra, hogy Illéshez hasonlítsuk Szamaria nagy prófétáját, mert a két ember között vannak közös vonások:

- Mindketten váratlanul jelentek meg a történelem színpadán, minden előrejelzés nélkül (Mk 1,4 és 1Kir 17)

- János öltözéke hasonlít Illéséhez: teveszőrből készült ruhát visel, ami a bűnbánat jele, a luxus ellentéte (Mt 3,4; 11,8k; 2Kir 1,8 lásd C79).

- Mindketten a hatalomtartók visszaéléseire, erkölcstelen magatartására hívták fel a figyelmet: Acháb igazságtalanságára (1Kir 21) és Heródes házasságtörésére (Mk 6,18), ami miatt a feleségek – Jezabel és Heródiás – könyörtelenül üldözték őket.

János tehát új Illésként jelenik meg. Nem a Kr. e. 9. századi próféta reinkarnációjáról van szó (Jn 1,21), hanem hogy valóra vált a megígért előfutár, amit Malakiás Illésre vonatkoztatott. Jézus is így magyarázta. Sőt ezzel a dicsérettel illette: „Bizony mondom nektek: asszonyok szülöttei közt nem született nagyobb Keresztelő Jánosnál. De aki a mennyek országában a legkisebb, az nagyobb nála” (Mt 11,11).

ÁMOSZ ÉS JEREMIÁS NYOMDOKAIN

Ahhoz, hogy képet alkossunk János prófétai tevékenységéről, olvassuk el a következő újszövetségi részeket: Mt 3,5–12; Mk 1,4–8; Lk 3,7–18 és Jn 1,19–36.

János hirdette, elérkezett az Isten országa. Isten eljön, hogy felállítsa azt a földön. Közeledik Jahve látogatásának „a napja”.

- Ezt a napot János Isten haragjának és ítéletének a napjaként fogalmazta meg. Így vélekedett Ámosz is, amikor Szamaria lerombolásáról beszélt, illetve Jeremiás, amikor Jeruzsálem romba döntéséről jövendölt. János fakitermerlőhöz hasonlítja Istent, aki a fák gyökerére helyezi a fejszét, és a paraszthoz, aki csúrébe a búzát gyűjti, a pelyvához hasonló emberekre pedig olthatatlan tűz vár (Mt 3,7 és 10).

- A harag elől való megmenekülés egyetlen módja a megtérés.

A megtérés mindenképp előtt a hamis biztonság levetését jelenti: nem elég „Ábrahám fiainak” lenni, hogy ennek alapján jogot formáljunk a külön bánásmódra, mint ahogyan arra a zsidók számítottak (Mt 3,8–9). Gyakran mi is hasonlóan vélekedünk: „meg vagyok keresztelve, katolikus vagyok!” Isten belelát az emberi szív legmélyebb titkaiba is, és mindenkit a saját tettei szerint ítél meg.

- A megtérés, amelyre János buzdít, sokkal, de sokkal több a tiszta belső változásnál: új életirány vételt jelent, amely aztán egész életünkben folytatódik. Ennek az életiránynak a lényege, hogy Isten felé fordulva megtegyük ő akaratát. Ebből következik az, hogy a belső változásnak külsőleg az igazságosság gyakorlásában kell megvalósulnia. Istent csak így lehet befogadni. János attól sem retten vissza, hogy kivonuljon a pusztába, hogy felhívja az emberek figyelmét az igazságtalan társadalmi rend helytelenségére (Lk 3,11–14 – további részletek a B41-ben).

A MESSIÁS TANÚJA

János prófétai tevékenységének másik sarkalatos pontja a Messiás hirdetése, amit különösen Márk és János evangéliumai emelnek ki. János önmagáról kijelenti, hogy ő nem a Messiás, hanem csak tanúságot tesz róla, ő csupán a Messiás szolgája: „Aki utánam jön, hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam saruszíját” (Mk 1,7). Sőt, a Messiás már itt is van. Jánosnak az a küldetése, hogy ezt nyilvánosságra hozza, és hogy bemutassa őt a népnek (Jn 1,15). János csak egy hang (Jn 1,23), világító lámpás (5,35), amely kialszik, amikor felkel a Nap (Lk 1,78). János igyekszik megmagyarázni saját tanítványainak, hogy tulajdonképpen miről is van szó: „Neki (azaz Krisztusnak) növekednie kell, nekem kisebbednem” (Jn 3,30). Ő, akit a „Magasságbeli prófétájának” neveznek, nem akarja elfoglalni Mesterének a helyét. Minő emberi nagyság és szerénység! (Olvassa el a C80–81-et)

25B – KIEGÉSZÍTŐ OLVASMÁNYOK

41 MEGTÉRÉS ÉS TÁRSADALMI REFORM

Szent Lukács evangéliumában van négy olyan mondat, amely nem fordul elő a többi evangéliumban. E mondatokban Lukács részletezi Keresztelő János igehirdetését.

Ekkor megkérdezte a tömeg: „Mit tegyünk hát?” „Akinek két ruhája van – válaszolta –, az egyiket adja oda annak, akinek egy sincs. S akinek van mit ennie, ugyanígy tegyen”.

Jöttek a vámosok is, hogy megkeresztelje őket, s így szóltak hozzá: „Mester, mit tegyünk?” Ezt felelte nekik: „Ne szedjétek be többet, mint amennyi meg van szabva.”

Megkérdezték a katonák is: „Hát mi mit tegyünk?” Nekik így felelt: „Ne zsaroljatok, ne bántsátok senkit, hanem elégedjétek meg zsoldotokkal.”

(3,10–14)

A szövegből néhány következtetést vonhatunk le:

János nem követelte meg senkitől sem, hogy hagyja ott munkáját, (hozzá hasonlóan) vonuljon a pusztába, hogy bűnbánatot tartson. Mert a megtérés nem a munka, a köteleességek és a felelősség elhagyását jelenti. Mindenkinek a saját munkáján keresztül kell megújulnia, megtérnie, előkészíteni az Úr útját.

János próféta módjára mutatott rá arra a tényre, hogy a társadalom tagjait már nem élteti kezdeti lelkesedés. Keresztelő fellázadt a hamis rend, illetve a rendtelenség ellen, amelyben mindenki élt és elfogadott. Az embert és az Istent elválasztó falat nemcsak az egyéni gonosz szándék képezi,

hanem közösségi jellege is van: jelenléte megnyilvánul az erkölcsi normák mellőzésében és a rossz szokásokban. A társadalomnak állandóan reformokra van szüksége, különben a véres forradalom veszélye fenyegeti.

János felhívta a figyelmet a következő három olyan negatív jelenségre, amely eltorzítja a társadalom arculatát:

1. A javak egyenlőtlen megoszlása. A jelenség szöges ellentétben áll a Szövetséggel, amely Izraelt testvérek közösségének tekinti. A testvérek feladatukul kapták, hogy együtt műveljék a minden embernek szánt földet...

2. A gyakori apró hazugságok, csalások, félrebeszélések és becsapások, csalárd politikai ígéretetek, amelyek már természetes és normális jelenségnek számítanak.

3. A visszaélések a hatalommal. Ez a vezetők nagy kísértése. Mintha az ember elválaszthatatlan lenne a hatalomtól...

Isten üzenete rámutat ezekre a visszasságokra, és megköveteli a szív megtérését, azaz a teljes hűséget a szövetséghez. Nincs két vallás: magánvallás és nyilvános. Az ember egy. Nem rombolhatjuk le az Istentől elválasztó falat, ha nem romboljuk le az embertől elválasztó falat. A másik Szent János, Jézus apostola ezt írta: „Ha valaki azt állítja, hogy: »Szeretem az Istent«, de testvérét gyűlöli, az hazug. Mert aki nem szereti testvérét, akit lát, nem szeretheti az Istent sem, akit nem lát” (1Jn 4,20). Fogadjuk meg Keresztelő intelmét: védekezzünk a hamis biztonság és a könnyed valóságosság ellen.

25C – ELMÉLKEDÉSRE ÉS MEGBESZÉLÉSRE AJÁNLOTT SZÖVEGEK

79. ILLÉS ÉS KERESZTELŐ JÁNOS ÖLTÖZETE

(Achaszja) Megkérdezte tőlük: „Milyen volt az az ember, aki szembejött veletek és ezeket a szavakat intézte hozzátok?” „Szörruha volt rajta, a derekán pedig bőrv” – felelték. Erre megjegyezte: „Illés volt, a tisbei.”

2Kir 1,7–8

János teveszőrből készült ruhát viselt, csípőjét pedig bőrv vette körül, sáska és vadméz volt az eledele.

Mt 3,4

Amikor azok elmentek, Jézus Jánosról kezdett beszélni a tömegnek: „Mit mentetek ki látni a

pusztába? Széltől hajladozó nádat? Vagy mit mentetek ki látni? Finom ruhába öltözött embert? Aki finom ruhában jár, királyi palotában lakik. Miért mentetek ki? Prófétát látni. Igen, mondom nektek, prófétánál is nagyobb. Ő az, akiről az Írás szól: Nézd, elküldöm követemet előtted, hogy előkészítse utadat. Bizony mondom nektek: asszonyok szülőttei közt nem született nagyobb Keresztelő Jánosnál. De aki a mennyek országában a legkisebb, az nagyobb nála. (...)

S ha tudni akarjátok, ő Illés, akinek el kell jönnie.”

80 JÁNOS SORSA AZ APJÁNAK ADOTT JÖVENDŐLÉS FÉNYÉBEN

Az angyal azonban így szólt hozzá: „Ne félj, Zakariás, mert kérő imád meghallgatásra talált! Feleséged, Erzsébet fiút szül neked, s te Jánosnak fogod nevezni. Örömdre lesz és ujjongani fogsz rajta, és sokan örülnek majd születésén. Mert nagy lesz az Úr előtt, bort és mámorító italt nem fog inni, hanem már anyja méhében a Szentlélek fogja eltölteni. Izrael fiai közül sokat megtérít Urához, Istenéhez. Ő maga Illés szellemével és erejével előtte fog járni az Úrnak, hogy az apák szívét fiaik felé fordítsa, az engedetleneket az igazak okosságára térítse, s így a népet előkészítse az Úrnak.”

Lk 1,13–17

81 EGY ÓSZÖVETSÉGI SZEGÉNY HÁLÁT AD AZ ÚRNAK

„Áldott az Úr, Izrael Istene,
mert meglátogatta és megváltotta népét.

Lk 1,68–74 és 76–77

Erős szabadítót támasztott nekünk,
szolgájának, Dávidnak házában.
Ahogy mondta a szent próféták szájával: ősidők
óta
megmentett minket ellenségeinktől és gyűlölő-
ink kezétől,
hogy irgalmazzon atyáinknak,
és megemlékezzenek szent szövetségéről.
Az esküről, amelyet atyáinknak, Ábrahámnak
esküdött, hogy
majd megadja nekünk,
hogy az ellenség kezéből kiszabadítva,
félelmet nem ismerve szolgáljunk neki. (...)
Téged pedig, fiú, a Magasságbeli prófétájának
fognak hívni,
mert az Úr előtt jársz majd, hogy előkészítsd út-
ját,
és népét az üdvösségre tanítsd, ami a bűnök bo-
csánatában van...”

25D – ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Melyik évnek felel meg Tibériusz császár uralkodásának 5. esztendeje?

3. Mit jelent az Ószövetségben a „Isten szózatot intézett...” kifejezés?

2. Ki volt Heródes (Antipász), és hogy hívták az apját?

4. Milyen volt Illés és János öltözeke?
Mi a jelentősége?